ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004 *2009*

Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

2006/2056(INI)

23.3.2006

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

προς την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

σχετικά με στρατηγικές και μέσα για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση
(2006/2056(INI))

Συντάκτης γνωμοδότησης: Δημήτριος Παπαδημούλης

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η ανακοίνωση της Επιτροπής (COM(2005)0389) αποσκοπεί να παράσχει καθοδήγηση όσον αφορά τις πολιτικές της ΕΕ και των κρατών μελών για την ένταξη. Η γνωμοδότηση επικεντρώνεται πρωτίστως στην ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας, υπογραμμίζοντας τη διαδικασία ενσωμάτωσης δύο επιπέδων και τις συναφείς κοινωνικές πτυχές. Η γνωμοδότηση ακολουθεί τη δομή της ανακοίνωσης της Επιτροπής, διαχωρίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις κατευθυντήριες γραμμές σε δύο επίπεδα: εθνικό και ευρωπαϊκό.

Σε εθνικό επίπεδο, η κύρια μέριμνα του συντάκτη γνωμοδότησης έγκειται στην απονομή οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων σε όλους του μετανάστες, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος που τους διέπει, και στην παράλληλη βελτίωση της απασχολησιμότητας των μεταναστριών γυναικών. Η ενίσχυση της προσαρμοστικότητας της κοινωνίας υποδοχής στη διευρυνόμενη κοινωνική και εργασιακή πολυμορφία συνιστά μία ακόμη μείζονα μέριμνα του συντάκτη γνωμοδότησης.

Η ένταξη αποτελεί μια διαδικασία δύο επιπέδων, στο πλαίσιο της οποίας τόσο οι μετανάστες όσο και η κοινωνία υποδοχής έχουν ορισμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Η διαδικασία αυτή συνεπάγεται τη σταδιακή ευθυγράμμιση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μεταναστών καθώς και της πρόσβασης στα αγαθά, τις υπηρεσίες και τα μέσα κοινωνικής συμμετοχής με τα αντίστοιχα του υπόλοιπου πληθυσμού, υπό συνθήκες ισότητας στην παροχή ευκαιριών και στη μεταχείριση. Η απασχόληση είναι ζωτικής σημασίας για την ένταξη των μεταναστών. Οι στόχοι της στρατηγικής της Λισσαβόνας και της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας πρέπει συνεπώς να ισχύουν και για τους μετανάστες. Οι κοινωνικοί εταίροι και οι δημόσιες αρχές πρέπει να συνεργαστούν για να αποτρέψουν τη διακριτική μεταχείριση εις βάρος των μεταναστών στον τομέα των αποδοχών και των συνθηκών εργασίας.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο ρόλος της ΕΕ στην παρακολούθηση και υποβοήθηση των κρατών μελών να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα της ένταξης των μεταναστών είναι κομβικής σημασίας. Ο πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 25 πρόκειται να μειωθεί από 303 εκατομμύρια σε 297 εκατομμύρια έως το 2020 και εν συνεχεία σε 280 έως το 2030, πράγμα που θα έχει ως αποτέλεσμα να διπλασιασθεί σχεδόν το ποσοστό εξάρτησης του ηλικιωμένου πληθυσμού. Δεδομένου ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι το αποτέλεσμα της ανάπτυξης στην απασχόληση και την παραγωγικότητα, η μείωση αυτή στη συνολική απασχόληση ενδέχεται να έχει αρνητικές συνέπειες στην οικονομική ανάπτυξη. Κατά συνέπεια, η ένταξη και πλήρης αξιοποίηση των εισαγόμενων δεξιοτήτων έχει μείζον ενδιαφέρον για την ΕΕ.

Η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και ο αποτελεσματικότερος συντονισμός σε υψηλότερο επίπεδο έχει ουσιαστική σημασία, καθόσον διαφορετικές ομάδες μεταναστών απαιτούν διαφορετικές πολιτικές ένταξης, πρέπει δε να συμπεριληφθούν όχι μόνο οι νεοαφιχθέντες μετανάστες αλλά και οι των μακροχρονίως εγκατεστημένοι μετανάστες και οι μετανάστες δεύτερης και τρίτης γενεάς. Η πτυχή αυτή πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τη χάραξη πολιτικής. Είναι επίσης πολύ σημαντικό να διασφαλισθεί ότι η πολιτική της ΕΕ για τη μετανάστευση θα θεσπίσει ένα ασφαλές νομικό καθεστώς και μια κατοχυρωμένη δέσμη δικαιωμάτων προκειμένου να συνδράμει την ένταξη των εισερχομένων, να προωθήσει την κοινωνική τους ένταξή από πάσης πλευράς, προπάντων δε την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Ο συντάκτης γνωμοδότησης χαιρετίζει την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με το ΕΚΤ (2007-2013) το οποίο έχει ως στόχο να θεσπίσει συγκεκριμένα μέτρα για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και για την αύξηση της συμμετοχής τους στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης και της γλωσσικής εκπαίδευσης, της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που έχουν αποκτηθεί σε άλλες χώρες καθώς επίσης και της προαγωγής της πολυμορφίας στον τόπο εργασίας και της καταπολέμησης των διακρίσεων.

Χαιρετίζει επίσης το προταθέν χρηματοοικονομικό μέσο που συμπληρώνει το ΕΚΤ στο πλαίσιο της "διαχείρισης των μεταναστευτικών ρευμάτων" που αποσκοπεί να συμβάλει στις εθνικές προσπάθειες για την ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών ένταξης διευκολύνοντας μετανάστες με διαφορετικές πολιτιστικές, θρησκευτικές, γλωσσικές και εθνοτικές παραδόσεις να εγκατασταθούν και να συμμετάσχουν ενεργά σε όλες τις πτυχές των ευρωπαϊκών κοινωνιών σύμφωνα με τις Κοινές Βασικές Αρχές.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων καλεί την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων που είναι αρμόδια επί της ουσίας να ενσωματώσει στην πρόταση ψηφίσματός της τις ακόλουθες προτάσεις:

1. καλεί τα κράτη μέλη:

   α. να αποτρέψουν την κοινωνική υποβάθμιση θεσπίζοντας σαφείς διατάξεις όσον αφορά το νομικό καθεστώς των διακινούμενων εργαζομένων, διοργανώνοντας εκστρατείες ενημέρωσης σχετικά με το εθνικό εργατικό δίκαιο και τα κοινωνικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταναστών και προωθώντας τη νομιμοποίηση του καθεστώτος όλων των διακινούμενων εργαζομένων·

   β. να συστήσουν γραφεία ενημέρωσης για υπηκόους τρίτων χωρών που θα παρέχουν πληροφορίες για τις κοινωνικές υπηρεσίες τις οποίες δικαιούνται στη χώρα υποδοχής, όπως π.χ. διαρκής μάθηση, στέγη, ιατρική περίθαλψη, βρεφονηπιακή μέριμνα, παιδεία και προγράμματα γνωριμίας·

   γ. να θεσπίσουν μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων στον τόπο εργασίας, όπως διαχείριση της διαφορετικότητας, δίκαιη πολιτική προσλήψεων σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία του κράτους μέλους, διατήρηση της θέσης εργασίας και προαγωγή βάσει προσόντων και ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, φύλου, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού, γενετήσιας έκφρασης, γενετήσιας ταυτότητας ή ηλικίας· ζητεί τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό και την αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των μέτρων, δίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στην απασχόληση και ένταξη των μεταναστριών γυναικών, τα ποσοστά ανεργίας των οποίων είναι συνήθως υψηλότερα· να προβλέψουν μέτρα ένταξης τέκνων και μελών των οικογενειών των μεταναστών σε εκπαιδευτικά και κοινωνικά προγράμματα·

   δ. να ενισχύσουν την ικανότητα της κοινωνίας υποδοχής να προσαρμοστεί στην αυξανόμενη πολυμορφία στον τόπο εργασίας λαμβάνοντας μέτρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού της χώρας υποδοχής ενάντια στον ρατσισμό, την ξενοφοβία και τον κοινωνικό αποκλεισμό, υπογραμμίζοντας κατ΄αυτόν τον τρόπο ότι η ένταξη είναι μια διαδικασία δύο επιπέδων που αποσκοπεί στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής· να βελτιώσουν τη διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και με τα θεσμικά όργανα που είναι αρμόδια για την εφαρμογή των πολιτικών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και ειδικότερα με τις οργανώσεις γειτονιάς·

   ε. να ενισχύσουν το προξενικό προσωπικό σε χώρες εκτός ΕΕ για να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την εισδοχή στην ΕΕ με σκοπό την εργασία, τις σπουδές ή την έρευνα· να καθιερώσουν άδειες εργασίας και διαμονής υπό προϋποθέσεις που ρυθμίζονται από την εσωτερική νομοθεσία στα πλαίσια της εθνικής αρμοδιότητας· να μεριμνήσουν ώστε αυτές οι άδειες να είναι στα χέρια των ίδιων των μεταναστών και όχι των εργοδοτών τους, ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι εκμετάλλευσης·

   στ. να προωθήσουν την ένταξη των νεοαφικνουμένων στην αγορά εργασίας, π.χ. με την ανάπτυξη προγραμμάτων μαθητείας-εργασίας·

ζ. να εξετάσουν, στα πλαίσια του 7ου Προγράμματος για την Έρευνα, τη δυνατότητα σχεδιασμού μελετών που θα προβλέπουν την επιστροφή των μεταναστών και την αξιοποίηση των δεξιοτήτων που απέκτησαν στην ΕΕ προς όφελος της χώρας καταγωγής τους·

η. να ενημερώνουν τους μετανάστες για τις δυνατότητες συνδικαλιστικής εκπροσώπησης και να παροτρύνουν τις συνδικαλιστικές οργανώσεις να εντάσσουν στις τάξεις τους μετανάστες·

θ. να κατοχυρώσουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση και τα δικαιώματα των ανηλίκων στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης και των επιδομάτων σπουδών·

ι. να επικυρώσουν τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1990 σχετικά με την προστασία όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους· να αναπτύξουν σαφείς πολιτικές ως προς το δικαίωμα εργασίας των συζύγων των διακινούμενων εργαζομένων· θεωρεί ζωτικής σημασίας το να ληφθεί κάθε μέτρο για την πρόληψη της καταναγκαστικής μετανάστευσης, και ειδικότερα για την πρόληψη, επιτήρηση και μείωση του παράνομου εμπορίου ανθρώπινων όντων·

ια. να συνεργασθούν πλήρως με τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ επί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Μεταναστών κατά την άσκηση των καθηκόντων και του έργου του, να του παράσχουν κάθε αιτούμενη πληροφορία και να ανταποκρίνονται ταχέως στις εκκλήσεις του·

ιβ. να συμπεριλάβουν στα προγράμματα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων την κοινή ιστορία των μεταναστών και των (νέων) πατρίδων τους καθώς και το ιστορικό της μετανάστευσης·

ιγ. να καταρτίσουν προγράμματα ένταξης που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των νεοαφικνουμένων και/ή των παλαιότερων·

ιδ. να προωθήσουν την υποχρεωτική αναγνώριση των τυπικών και μη επαγγελματικών προσόντων που έχουν αποκτηθεί είτε στις χώρες καταγωγής των υπηκόων τρίτων χωρών είτε στην ίδια την ΕΕ·

ιε. να δημιουργήσουν μηχανισμούς για να αποφεύγεται η σχολική αποτυχία και η πρόωρη διακοπή των σχολικών σπουδών των παιδιών των εργαζομένων που προέρχονται από τρίτες χώρες, και ειδικότερα μέσω της προσφοράς πρόσθετων γλωσσικών μαθημάτων· να αναγνωρίσουν ότι τα παιδιά μεταναστών που σπουδάζουν σε διαφορετική γλώσσα και προσπαθούν να προσαρμοσθούν στα νέα ήθη μπορούν να συναντήσουν περισσότερες δυσκολίες στη μαθησιακή διεργασία απ΄ ό,τι οι συμμαθητές τους, πράγμα που μπορεί μελλοντικά να τα οδηγήσει σε δυσκολίες προσαρμογής και ένταξης στην κοινωνία·

ιστ. να καταπολεμήσουν την εκμετάλλευση των ανηλίκων και να διευκολύνουν την επανένταξη στην κοινωνία των ανηλίκων που υπήρξαν θύματα εκμετάλλευσης· να αναπτύξουν αποτελεσματικές δομές και μηχανισμούς που να βοηθούν τους ανηλίκους να ξεπερνούν τα ψυχικά τραύματα και τα κοινωνικά και πολιτισμικά μειονεκτήματα μέσω του διαλόγου με τις κοινωνικές υπηρεσίες

ιζ. να ενθαρρύνουν τις αμοιβαίες επαφές μεταξύ μεταναστών και της κοινωνίας υποδοχής προωθώντας κοινά φόρα, διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό διάλογο, σεμινάρια, εκθέσεις και πολιτισμικές και αθλητικές δραστηριότητες σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον· να δημιουργήσουν δομές που να επιτρέπουν στους υπηκόους τρίτων χωρών να εντάσσονται στην κοινωνία υποδοχής, ώστε να αποφεύγεται ο κοινωνικός αποκλεισμός των νεοαφικνουμένων και όσων είναι ήδη εγκατεστημένοι αλλά δυσκολεύονται να ενταχθούν·

2. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

α. να εξασφαλίσει χρηματοδότηση μέσω διαρθρωτικών ταμείων, του προγράμματος PROGRESS και κοινοτικών πρωτοβουλιών, όπως το EQUAL και το URBAN, καθώς και μέσω του προταθέντος Ευρωπαϊκού Ταμείου για την Ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών ως μέρος του προγράμματος-πλαισίου «Αλληλεγγύη και διαχείριση μεταναστευτικών ροών»· να μεριμνήσει ώστε να διαχυθούν και να ενσωματωθούν στην αντίστοιχη πολιτική οι ορθές πρακτικές και οι γνώσεις που αποκομίσθηκαν με αυτά τα προγράμματα·

β. να προωθήσει την ανταλλαγή πληροφοριών και τη βέλτιστη πρακτική σχετικά με την πολιτική προσλήψεων και υποδοχής και να διεξαγάγει ένα συνεχή διάλογο με όλους τους εμπλεκομένους φορείς, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών· υποστηρίζει την δημιουργία δικτύων οργανώσεων μεταναστών για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής των βέλτιστων πρακτικών·

γ. να στηρίξει οικονομικά ερευνητικές δραστηριότητες για την ανάλυση των αποτελεσμάτων της νομιμοποίησης των μεταναστών από τα κράτη μέλη και να αξιοποιήσει την εμπειρία των διαφόρων κρατών μελών αναπτύσσοντας μια μακροπρόθεσμη ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική·

δ. να δημιουργήσει πλατφόρμες που να επιτρέπουν τη συνεργασία και το διάλογο μεταξύ τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών, κοινωνικών εταίρων και οργανώσεων μεταναστών –αυτή η ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των συγκεκριμένων φορέων είναι απαραίτητη για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών των διαφόρων στοχοθετημένων ομάδων·

ε. να εκπονήσει στατιστικές μελέτες που θα διευκολύνουν τις κατάλληλες προβλέψεις όσον αφορά τις ανάγκες της ΕΕ σε εργατικό δυναμικό και να καλέσει το Συμβούλιο Υπουργών να υποδείξει εκείνα τα ζητήματα που αφορούν τη μετανάστευση και την απασχόληση που θα πρέπει να διέπονται από κοινούς κανόνες, με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση·

στ. να αναπτύξει ένα σύστημα που να αξιολογεί και να αναγνωρίζει τα επαγγελματικά προσόντα που αποκτήθηκαν σε τρίτες χώρες ώστε να διευκολυνθούν οι κατάλληλες προσλήψεις·

ζ. να ξεκινήσει αξιολογήσεις της διαδικασίας ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών και να βελτιώσει την ικανότητα προσαρμογής των εθνικών στρατηγικών των κρατών μελών στις νέες κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές συνθήκες, αναλόγως των πορισμάτων της αξιολόγησης

η. να παρακολουθήσει την εφαρμογή των οδηγιών 2003/109/ΕΚ, 2000/43/ΕΚ, 2000/78/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 859/2003 και να διασφαλίσει ότι η νομοθεσία της ΕΕ πληροί τις προδιαγραφές της ΔΟΕ·

θ. να στηρίξει τις πρωτοβουλίες των κρατών μελών για να τονωθεί το δημόσιο ενδιαφέρον, να βελτιωθεί η πληροφόρηση σχετικά με πολιτικές που αφορούν την του παράνομου εμπορίου ανθρώπινων όντων καθώς και του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στον τόπο εργασίας και να παράσχει ενημέρωση για τις επιπτώσεις της μετανάστευσης στην απασχόληση και την παραγωγικότητα· την καλεί επίσης να εντάξει τους μετανάστες σε προγράμματα προαγωγής της ευρωπαϊκής ιθαγένειας·

ι. να αξιοποιήσει το Ζ΄ Πρόγραμμα-πλαίσιο Έρευνας και Ανάπτυξης 2007-2013 για να προσελκύσει ερευνητές προερχόμενους από τρίτες χώρες μέσω της δημιουργίας των συνθηκών που θα τους επιτρέψουν να πραγματοποιήσουν τις δικές τους έρευνες και δραστηριότητες που θα αποβούν και σε όφελος της ΕΕ·

ια. να αναλάβει μια εκστρατεία ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, αξιοποιώντας την εμπειρία του Ευρωπαϊκού Έτους Κινητικότητας των εργαζομένων και προσαρμόζοντας το πνεύμα του προγράμματος αυτού στις ιδιαιτερότητες των μεταναστών.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Τίτλος	Στρατηγικές και μέσα για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση
Αριθμός διαδικασίας	2005/2056(INI)
Επιτροπή αρμόδια επί της ουσίας	LIBE
Γνωμοδότηση της Ημερομ. αναγγελίας στην ολομέλεια	EMPL 16.3.2006
Ενισχυμένη συνεργασία - Ημερομηνία αναγγελίας στην ολομέλεια	-
Συντάκτης γνωμοδότησης Ημερομηνία ορισμού	Δημήτριος Παπαδημούλης 14.9.2005
Συντάκτης(κτρια) γνωμοδότησης που αντικαταστάθηκε/καν	-
Εξέταση στην επιτροπή	21.2.2006 20.3.2006
Ημερομηνία έγκρισης	21.3.2006
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+: 22 –: 20 0: 1
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Jan Andersson, Roselyne Bachelot-Narquin, Iles Braghetto, Philip Bushill-Matthews, Milan Cabrnoch, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Proinsias De Rossa, Richard Falbr, Ilda Figueiredo, Joel Hasse Ferreira, Roger Helmer, Stephen Hughes, Ona Juknevičienė, Jan Jerzy Kułakowski, Jean Lambert, Raymond Langendries, Bernard Lehideux, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Mario Mantovani, Ana Mato Adrover, Μαρία Ματσούκα, Ria Oomen-Ruijten, Csaba Őry, Siiri Oviir, Μαρία Παναγιωτοπούλου-Κασσιώτου, Jacek Protasiewicz, Kathy Sinnott, Jean Spautz, Anne Van Lancker, Gabriele Zimmer
Αναπληρωτής(ές) παρών(όντες) κατά την τελική ψηφοφορία	Edit Bauer, Mihael Brejc, Françoise Castex, Δημήτριος Παπαδημούλης, Leopold Józef Rutowicz, Agnes Schierhuber, Elisabeth Schroedter, Γεώργιος Τούσσας, Anja Weisgerber, Tadeusz Zwiefka
Αναπληρωτής(ές) (άρθρο 178, παρ. 2) παρών(όντες) κατά την τελική ψηφοφορία	
Παρατηρήσεις (πληροφορίες που διατίθενται σε μία μόνον γλώσσα)	